

Corsendonk[®] bier

Pater zacht en donker

Agnus pittig en blond

CORSENDONCA

P208832
ISSN 0779-5785
Trimestrieel tijdschrift
24ste jaargang
januari - februari - maart 2006

v.u.: Jan Sels
Draaiboom 98
2360 Oud-Turnhout

Kantoor van afgifte : 2360 Oud-Turnhout

VOOR AL UW FEESTEN

ALTA RIPPA

Engelstraat 6 2360 Oud-Turnhout
Tel. 014/45.01.01

VERZEKERINGSKANTOOR

JAN AERTS

ALLE VERZEKERINGEN

St.-Antoniusstraat 20 2360 Oud-Turnhout
Tel. 014/42.30.92

© **CORSENDONCA** : Alle artikels overgenomen uit ons driemaandelijks tijdschrift moeten de vermelding "Uit Corsendonca" dragen, met de jaargang, nummer, pagina en de naam van de auteur.

Omslag: Wielrenner Leo Proost. Later meermaal wereldkampioen Stayers.

CORSENDONCA

Voorwoord

Op 11 november gaf medewerker Herman Van Eindhoven een meer dan boeiende uiteenzetting over het oorlogsgebeuren van Oud-

Turnhout in de 20ste eeuw.

Een vijftigtal aanwezigen kunnen weerom getuigen dat de afwezigen ongelijk hadden.

Herman wist met beeld en klank de aanwezigen te boeien. Door het projecteren van foto's en kaarten kon men het oorlogsverleden bijna herbeleven of voor de jongeren beleven. Het doorgedreven opzoekingswerk van Herman en zijn verfijnde oog voor detail gaven een duidelijk beeld van de minder goede bladzijden uit het Oud-Turnhouts verleden.

Met de titel "Verdedigingswerken in Oud-Turnhout uit Wereldoorlog I, het Interbellum en Wereldoorlog II", zette Herman de avond in. Vragen zoals "waarom kiezen voor bunkers?" en "waarom de bunkers maar tot Corsendonk te vinden waren", kregen allen een antwoord.

In november hadden we nog een tweede lezing. Op 25 november, eveneens in het "Hofke van Chantraine", kwamen de liefhebbers van onze Toponiemen bij elkaar. De weergoden waren ons niet goed gezind want op het ogenblik van de aanvang van de lezing woedde er buiten een heuse sneeuwstorm. Het deed ons plezier dat er ook enkele ouderen dit slechte weer trotseerden en afgezakt kwamen naar het Hofke. Ondanks de slechte weersomstandigheden konden we toch nog rekenen op 25 aanwezigen.

Kenner bij uitstek van toponiemen en kadasterplannen is onze medewerker Marc Berrens. Marc wist op gepaste wijze iedereen te boeien. Net als Herman enkele dagen tevoren, was Marc voorzien van de nieuwste technologie. Weerom met beeld en klank kon de aanwezige aanvoelen waar eens een naam is ontstaan.

Ons feestjaar 2005 kreeg in december de kers op de taart. Op 2 december was de raadszaal van het gemeentehuis de ontmoetingsplaats voor alle vrienden van onze Heemkundekring Corsendonca. Ons jongste boek, het 21ste op rij, en dit op 25 jaar, werd toen aan het brede Oud-Turnhoutse publiek voorgesteld. Talrijke leden, sympathisanten en genodigden waren erbij.

“Van Aa tot Zweep”, zo luidt de passende naam van ons nieuwste boek. Een boek met een naam, een boek dat weergeeft hoe elke straatnaam is ontstaan. Te beginnen met alfabetisch de eerste straatnaam, de ‘Aastraat’, leidt het boek ons naar de laatste: de ‘Zweepstaat”. Dit boek is een huzarenstukje van Marc Berrens en Roger Van Mierlo zorgde met veel monnikengeduld voor de lay-out. Ook de diverse foto’s komen van Roger. Dit boek was ook de aanzet om de huizenloze straten in onze gemeente vanaf heden te voorzien van een naam in plaats van enkel een nummer. Ons advies werd meermaals door de gemeenteraadsleden ter hand genomen en kreeg tijdens de gemeenteraadszittingen een officieel karakter. Vanaf heden worden alle gemeentepannen aangepast met de nieuwe straatnamen, of liever vernieuwde straatnamen, want ooit hadden zij een naam.

Tijdens deze voorstelling gaf onze gastspreker Marc Berrens een verklaring voor het boek en lichtte hij de verbanden toe die in het boek terug te vinden zijn.

Tijdens de kerstboomverbranding van 14 januari was onze Heemkundekring Corsendonca weer van de partij. Onze bestuursleden Roger Haeseldonckx en Leo Van Hooghten waren op post om de drank Corsendonk Pater en Corsendonk Agnes aan te bieden aan de aanwezigen. In onze kraam konden de dorstigen ook hun dorst lessen met simpel water. Duidelijk lagen de jeneverkraampjes en hapjes, net zoals voorgaande jaren, meer in smaak dan onze Corsendonk.

Het vrij zachte weer zonder wind deed veel volk toestromen naar deze happening. De kerstboomverbranding is de gelegenheid om elkaar te ontmoeten op een gezellige wijze, en het is tevens een gelegenheid om aan ieder een goed jaar toe te wensen.

Tijdens de jaarlijkse nieuwjaarsreceptie van de gemeentelijke raden gehouden op zondag 15 januari werd onze vereniging in de bloemetjes gezet.

Onze heemkundekring ontving er de Cultuurprijs 2005 van de gemeente Oud-Turnhout. Het waren onze secretaris Rudy Cornelis en medewerker Roger Van Mierlo die namens onze vereniging de prijs in ontvangst mochten nemen uit de handen van Burgemeester Jef Kersemans en schepen voor Cultuur Greet Oris. Rudy Cornelis sprak de aanwezigen toe en dankte zowel de inrichters als alle bestuursleden van Corsendonca die in de tijdspanne van 25 jaar het schip Heemkundekring Corsendonca drijvend hebben gehouden.

We mogen stellen dat het verkrijgen van deze prijs een perfecte afsluiter van 2005 is geworden, en dit met vlag en wimpel. We zijn dan ook meer dan trots om deze erkenning, waarvoor onze welgemeende dank.

De vijfde genealogische dag gaat door op zondag 26 maart. Net zoals andere jaren heeft deze ontmoetingsdag plaats te Ravels-Eel. Een echte aanrader voor alle liefhebbers van stamboomonderzoek. Jaarlijks trekt dit evenement enkele honderden bezoekers: meer dan zo maar een evenement. Je kunt er actief grasduinen in registers al dan niet bijgestaan door experts op dit vlak.

Erfgoeddag op zondag 23 april 2006 staat in het teken van "In Kleur". Deze dag vindt tevens de opening van het toeristische seizoen plaats. Tal van activiteiten zetten "Kleur" in de belangstelling. Deze erfgoeddag loopt in samenwerking met Beerse, Vosselaar, Turnhout & Oud-Turnhout. Het Hofke van Chantraine zal voor deze gelegenheid die dag omgetoverd worden in kleur. Niet zomaar een kleur, maar kleur uit het oude verleden. De Kerkstraat, de straat van het Hofke, kende in het verleden verschillende kunstschilders: Sohie, Surinx en Claesen. Deze drie schilders geven met hun kleur een kijk op het leven van toen. Het Hofke in Kleur, geen aprilse gril, maar een zondag om in weg te komen dromen.

Nieuwe leden: welkom bij onze Heemkundekring Corsendonca. Wij bieden u diverse dingen aan en ieder is steeds welkom op onze open bestuursvergaderingen. Deze hebben plaats in het 'Hofke van Chantraine', elke eerste donderdag van de maand. Aan de trouwe leden: welkom, mede door uw ondersteuning heeft onze kring het afgelopen jaar haar 25ste verjaardag mogen vieren. Dank dat je er weerom bij bent.

Jan Sels
Voorzitter

Heemkundekring "Corsendonca" v.z.w.

nodigt u uit op de

STATUTAIRE ALGEMENE LEDENVERGADERING

Deze vergadering gaat door in het Kunst-en erfgoedcentrum het Hofke van Chantraine, Kerkstraat 46 te Oud-Turnhout op donderdag 2 maart 2006 om 20 uur.

Agenda:

- goedkeuring verslag vorige algemene ledenvergadering
- activiteitenverslag 2005
- financieel verslag 2005
- verslag door de commissarissen voor 2005
- kwijting te verlenen aan de beheerders en commissarissen over het jaar 2005
- aanduiding van twee commissarissen voor het jaar 2006
- begroting 2006
- planning 2006
- varia

de secretaris,
Rudy Cornelis

de voorzitter,
Jan Sels

Cultuurprijs

Tijdens de jaarlijkse Nieuwjaarsreceptie met de verenigingen en de raden wordt ook de laureaat van de Cultuurprijs van de Gemeente van het afgelopen jaar bekendgemaakt en gehuldigd. Zo ook dit keer op zondag 15 januari 2006.

“De Cultuurprijs van de gemeente drukt de officiële erkenning van de gemeentelijke overheid uit voor de bijzondere inspanningen en/of de buitengewone verdiensten ten bate van de cultuurschepping en/of de cultuurspreiding en/of de cultuurpromotie

.”laureaat Cultuurprijs 2005: Heemkundekring Corsendonca
Met eenparigheid van stemmen werd Heemkundekring Corsendonca aangeduid als laureaat voor de Cultuurprijs 2005. De motivering voor de nominatie luidde als volgt:

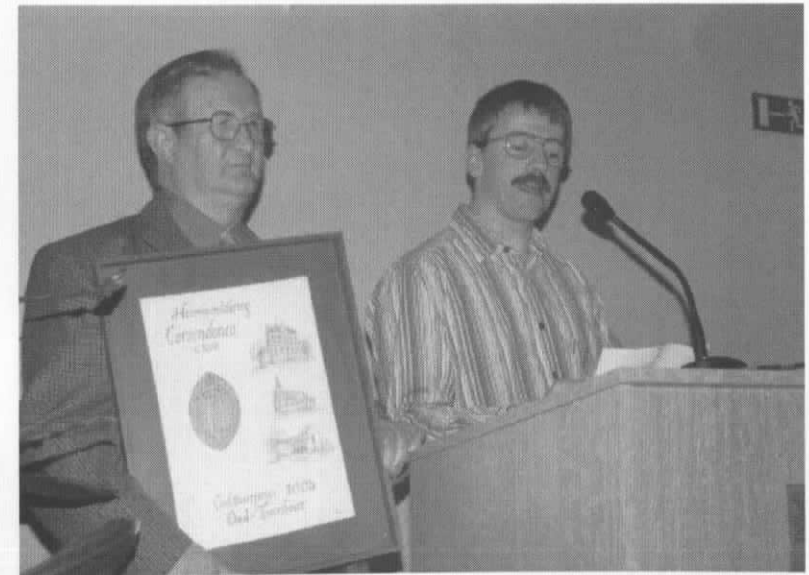
Voor het bij mekaar zoeken en daarna ook nog heel mooi en goed leesbaar in boekvorm gieten van Oud-Turnhouts erfgoed. In 1980 werd de Heemkundekring Corsendonca opgericht met de bedoeling een bijdrage te leveren tot het behoud van het cultuurhistorisch erfgoed van onze gemeente. 25 jaar later is deze vereniging hier nog steeds actief mee bezig.

Op 2 december 2005 werd de nieuwste publicatie voorgesteld: “Van Aa tot Zweep: Oud-Turnhoutse straatnamen”.

Tijdens hun 25-jarig bestaan werden tal van dergelijke kwaliteitsvolle publicaties uitgebracht (al een 20-tal) waarin steeds de gemeente Oud-Turnhout in al haar aspecten centraal wordt gesteld. Zo hoopt men meer samenhangigheid teweeg te brengen tussen de inwoners. Hun boeken doen de bekendheid van Oud-Turnhout steeds wijder verspreiden.

Een ander doel van de vereniging is de inwoners van Oud-Turnhout meer vertrouwd maken met het erfgoed van de gemeente. Dit resulteert in een eerste deelname van onze gemeente aan de Erfgoeddag op zondag 23 april 2006. Ook hierbij zal de Heemkundekring van de partij zijn.

In het Jubileumjaar van de Heemkundekring in 2005 willen de Begeleidingscommissie en het College van Burgemeester en Schepenen deze vereniging, die ontegensprekelijk haar plaats verdient in het culturele landschap van onze gemeente, in de schijnwerper plaatsen door haar de Cultuurprijs van de gemeente Oud-Turnhout 2005 toe te kennen.

Medewerker Roger Van Mierlo en secretaris Rudy Cornelis namen de Cultuurprijs in ontvangst

zich een kleine dakruiter. Het gebouw, gelegen in een fraaie tuin die doorgesneden wordt door de Aa, heeft een eenvoudige achtergevel en wordt geflankeerd door twee lage, aan de achterzijde uitspringende dienstgebouwtjes. In het interieur met zijn voor pastorieën karakteristieke indeling, bleef onder andere nog de typische wand- en plafonddecoratie in stucwerk bewaard.

Na de verhuizing van pastor Jan Braspenning⁵ in augustus 1998 bleef de pastorie na iets meer dan honderd jaar achter zonder bewoner. Daar er voor het eerst geen eigen priester meer woonde in Sint-Bavo kwam deze pastorie leeg te staan.

Op 17 juni 1999 besliste de gemeenteraad unaniem, in een toegevoegd punt aan de agenda, om deze pastorie in erfpacht te geven aan het kunst- en heemmuseum “ ’t Hofke van Chantraine”

Vanwaar komt de naam “Het Hofke van Chantraine”?

De naam ‘Het Hofke van Chantraine’ verwijst naar de aanwezigheid van de Tempeliers in Oud-Turnhout. In het centrum van Oud-Turnhout⁶ bevinden zich overblijfselen van een oud Tempelierscomplex. De geschiedenis van de Tempeliers gaat terug tot in 1119, toen twee ridders een geestelijke ridderorde stichtten. Vanaf 1187 waren de Oud-Turnhoutse bezittingen van de Tempeliers ondergebracht in de commanderie van Ter Braecke. Na de opheffing van de Tempeliersorde in 1314, gingen de bezittingen naar de Orde van Malta. Van dan af krijgt het complex een andere naam: Chantraine, naar een commanderie te Huppaye bij Jodoigne (Geldenaken). Het complex verliest echter de naam “Ter Braecke” niet en wordt van dan af meestal “Ter Braecke, dit

Chantraine’ genoemd. Op 2 juni 1455 bevestigde Filips Van Bourgondië het hof van Chantraine te Oud-Turnhout in haar recht om meier en laten aan te mogen stellen.

Het goederencomplex van de Tempeliers te Turnhout en Oud-Turnhout, waaronder ook de gronden waarop later de pastorie werd gebouwd, was samengesteld uit goederen in volle eigendom en cijnsgoederen, waarover nl. cijns werd betaald. De eigen goederen van de Commanderie van Ter Braecke dit Chantraine, zijn terug te vinden op de figuratieve kaart van 1788.⁷

¹ A. Kinsbergen, Gouverneur van de provincie Antwerpen, ‘Beschermd Cultuurpatrimonium in de provincie Antwerpen’, Provinciebestuur van Antwerpen, Antwerpen, 1990

² Willen Aerts, ‘Beschermd Cultuurpatrimonium in de provincie Antwerpen 1999– 2001’, Antwerpen 2002.

³ Pieter Jozef Taeymans (1841-1902) die zijn diploma aan de Antwerpse Academie voor Schone Kunsten heeft behaald, wordt in 1870 benoemd als bouwmeester voor het arrondissement Turnhout. In 1873 wordt hij directeur van de Stedelijke Tekenenacademie. Als provinciaal architect ontwerpt hij scholen, kerken, pastorieën, gemeentehuizen en volgens de normen van die tijd zou hij dit in verschillende stijlen doen. Zijn werk varieert van classicisme over neogotiek naar neo-Vlaamse renaissance. Zijn zonen Jules, Xavier en de geestelijke Ludovicus zullen zijn werk verder zetten.

⁴ Travee: gewelfvlak, gedeelte van een gevel of wand dat een eenheid vormt

⁵ Joannes (Jan) Joanna Braspenning ° Baarle-Hertog, 1 oktober 1944.

⁶ Rechts naast Café Brouwershuis

⁷ Zie: Wim Van Hout, ‘De Commanderie van Ter Braecke’, ‘Oud-Turnhout en zijn verleden 4’, Corsendonca, 1997, blz 5 – 56.

Familie-telgen op trot tussen Turnhout en Tilburg

grensoverschrijdende genealogiedag
zondag 26 maart 2006 – van 10.00 tot 17.00 uur
Gemeentezaal, Eelstraat 2 te Ravels-Eel
(vlak bij de kerk van Ravels-Eel)
toegang gratis –geen voorinschrijving

Reeds voor de vijfde maal wordt er een grensoverschrijdende genealogiedag georganiseerd van Belgische en Nederlandse heemkringen tussen Turnhout en Tilburg. Deze dag voor beginnende als gevorderde stamboomonderzoekers gaat door op zondag 26 maart.

Vijf jaar geleden startte de Genealogische Dag op een bescheiden schaal en met beperkte middelen. Inmiddels is dit jaarlijkse gebeuren uitgegroeid tot een niet te missen gebeurtenis voor alle personen die geïnteresseerd zijn in de genealogie, hetzij als vorser, hetzij als degene die meer wil weten en lezen over zijn of haar voorouders.

Verleden jaar mochten de organisatoren opnieuw veel bezoekers verwelkomen. En dit jaar verwachten we nog meer belangstellenden.

Waarom is deze genealogische dag zo uniek?

Het antwoord heeft te maken met kennis en kennissen:

- er is een rijk aanbod aan praktische kennis m.b.t. het stamboomonderzoek, want de specialisten van een tiental heemkundekringen zijn tegelijkertijd aanwezig

- er is een rijk aanbod aanwezig van mogelijke werkwijzen voor het verzamelen, het verwerken en het bewerken van de gegevens
- de organiserende heemkringen komen zowel vanuit België als Nederland, waardoor de landsgrens (die er vroeger ook niet was) ineens wordt uitgewist. En dat maakt het onderzoek een heel stuk gemakkelijker

voor beginnende en gevorderde opzoekers

Het maakt niet uit of je een beginneling, een gevorderde onderzoeker of een ervaren genealoog bent.

De beginneling wordt op het spoor gezet van een boeiende hobby. Aan de gevorderde onderzoeker worden methoden aangereikt om de verzamelde gegevens op een overzichtelijke wijze te verwerken, en samen met de gespecialiseerde genealoog wordt er gezocht naar de fameuze speld in de hooiberg.

Aan deze grensoverschrijdende samenwerking van Belgische en Nederlandse heemkringen wordt meegewerkt door de heemkringen uit Baarle-Hertog & Baarle-Nassau, Beerse, Merksplas, Oud-Turnhout, Ravels, Rijkevorsel, Reusel, Valkenswaard e.a. alsook door de koepelvereniging VVF en de Nederlandse Genealogische Vereniging (NGV). Voor deze lustrumviering hebben we iets speciaals in petto: tentoonstelling van een stamboom, genealogische prentkaarten en oude bidprentjes. Voor meer info kan je terecht bij de deelnemende heemkringen.

Bezoek ook de website www.degenealogischedag.org

Oproep!

Brouwerij Keersmaekers, Gijsbrechts, Meyndonckx, Huybrechts zijn enkele van de brouwerijen die Oud-Turnhout ooit rijk is geweest. Voor een volgende publicatie doen wij een oproep aan iedereen die iets kan vertellen, een foto, een anekdote of een verhaal heeft die met één van onze brouwerijen te maken heeft.

Als je uw steentje wil of kan bijdragen aan het nieuwe boek van Heemkundekring Corsendonca, alle hulp is echt welkom.

Geef een seintje aan Jan Sels,

E-mail: sels.jan@skynet.be tel: 0475-28 41 96

of Marc Berrens,

E-mail: marc.berrens@skynet.be tel: 014-45 11 33

Of Roger Van Mierlo,

E-mail: Rvanmierlo@telenet.be tel: 0494 78 42 00

Op het einde van de 19de eeuw schreeft Priester Lodewijk Adriaensen het roversverhaal 'Kristiaan Seym' dat zich afspeeld rond Corsendonk. Het is een verhaal waarin een Limburgse jongen ontvoerd wordt door de bende van Zwarte Trien.

Wij brengen u het verhaal van Kristiaan Seyms, zoals het verschenen is in het Aankondigingsblad in 1930, in enkele afleveringen in ons tijdschrift..

Kristiaan Seyms

V° HOOFDSTUK

Alhoewel het jaargetijde de natuur van haren schoonsten luister reeds beroofde, had kristiaan de schoonheid der schepping nooit beter beseft; zijne samenspraken met Hansken hadden in hem edelmoedige gedachten doen ontstaan en zijn hart voor het schoone meer vatbaar gemaakt. Ook was het dien dag bijzonder schilderachtig in de Hooidoncksche akkers; hier graasden de weelderige koeien de malsche en melkrijke spurrie, ginder tjepte de vogelvanger bij zijne netten waar de leeuwerikken en pijpelingen, door den lokvogel verleid, met heele vluchten instortten; daar weer trok het moedige paard of de loome os de ploeg door het land, terwijl de lucht weergalmde van het "hot-haar-hu" des akkermans.

Aan de Hooidoncksche kapelleken bleef Hansken eenigen oogenblikken stil. In die kapel was er te dien tijde een beeld des Zaligmakers; de Verlosser der wereld was er afgemaald, gezeten op een steen, de handen samengebonden, het lichaam overdekt met wonden, met een scharlaken mantel gekleed en gekroond met doornen. De oude dienaar van Seyms nam de gelegenheid

waar om zijn jongen meester het groot geheim van de Menschwording en van het lijden des Heeren te verhalen; Kristiaan weende van ontroering en riep uit : Ware ik daar geweest, dien Jesus hadde ik verdedigd, voor Hem ware ik gestorven! De genade had op dat ruw hart gewerkt, en Hij, die door twaalf visschers de heidensche wereld had tot christen gemaakt, had wederom, door het toedoen eens herders, een wolf in lam herschapen.

Weldra waren onze reizigers in de woeste heide, die zich van Reusel tot Moll, van Luyksgestel en Lommel tot aan Rethy uitstrekt. Over weinigen jaren nog, hadde men aan den gezichteinder geene talrijke torens bemerkt, de vreemdeling had zich hier in de meest verlaten streek der wereld gewaand.

In eens hoorde Kristiaan een buitengewoon en kunstmatig geluid, dat langs den noorderkant opkwam. Wat is dat? vroeg hij aan zijn makker.

- Dat is de beiaard van Postel, dat achter dat bosch verborgen ligt.

- Hansken, gij loopt zo ver van huis! riep eensklaps eene stem achter de reizigers.

- Zijt gij het brouwer? sprak de scheper omziende, kunt gij nog al wat dooddoen?

- Ik heb maar één haasken gezien en geschoten ook; maar Hansken, zijt gij langs Rethy gekomen?

- Waarom, brouwer?

- Wel, toen ik aan het Hulsersch hoeksken was, heb ik de bedeklok gehoord; wie is berecht?

- Merten Ghys' Toon; hij had een haastigen aanval gekregen.

- 't Is spijtig; het is een brave jongen, die Toon. Maar wie jaagt daar verder op?

- Jan Raeymaekers van Desschel, zegde Hansken; hij komt langs hier.

Eenige oogenblikken later stonden de vier mannen bijeen.

- Hewel, Raeymaekers, sprak de brouwer, kunt gij de beestjes houden liggen?

- Ik heb mijn weitesch vol, en gij brouwer?

Hansken wilde heengaan, doch Raeymaekers wierp zich op Kristiaan en riep uit : Nu is het mijne beurt, gij zijt mijn man : brouwer, een handje hulp.

- Raeymaekers, laat dien man gerust, het is geen booswicht, maar een ongelukkige, sprak Hansken.

- Wat beteekent dit alles? vroeg de brouwer, die den vreemdeling al bij den arm had genomen.

- Het is een der boeven die mij verleden jaar aan de Boeretang aangerand hebben.

- Laat den ongelukkige gaan, smeekte Hanske.

- Gij zijt een brave jongen, scheper, maar weet gij met wie gij op de baan zijt?

- Met den zoon van mijn ouden meester.

- Met een binder!

- Heb toch medelijden met een ouden vader die maar éénen zoon heeft.

- Ik heb tegen den vader niets, maar de zoon is een echt galgenaas Seyms weende en liet geworden, hij begreep dat het hem onmogelijk was aan twee gewapende mannen te wederstaan.

- Ween maar op, spotte de Desschelaar, en begin maar met uw geweten te onderzoeken, gij zoudt in 't kort met uwen nek in den kemp kunnen verwarren.

Vruchteloos verhaalde Hansken de geschiedenis van zijne beschermeling, vruchteloos legde hij uit hoe den nacht te voren de bende, die op Zandhoef zoo ijselijk vermoord had, door Kristiaan verraden en reeds gedeeltelijk aangehouden was. Jan Raeymaekers en de brouwer waren tevreden over hunnen vangst; het eenigste dat zij uit de verdediging van Hansken besloten,

was dat Kristiaan ook medeplichtig was aan het schelmstuk van Gheel, en dat zij hem dus nergens beter dan in de handen van den drossaart dier Vrijheid konden overleveren.

- Genade! smeekte Hansken nogmaals, hebt medelijden met eenen armen vader! wat zal ik dien ongelukkige moeten zeggen?

- Zeg hem dat zijn zoon gehangen is, sprak de jager, die om het jammeren des bultenaars nog hardnekkiger scheen te worden.

- Wij kennen Hansken bemerkte de brouwer aan zijn makker, dat wij den jongen maar lieten gaan, wij zijn ook vader.

- Al was het mijn eigen zoon, hij zou het gerecht niet ontsnappen! Hansken zag dat alle pogingen zonder uitwerksel bleven, en volgde stilzwijgend de jagers.

Men ging voorbij de hut eens turfstekers; een grijsaard kwam buiten. Het was de pastoor van Desschel, de vader zijner parochie, die hij sinds bijna een halve eeuw bestuurde. Hij had al het vertrouwen zijner kudde gewonnen, vereffende alle geschillen, en niemand weerstond aan zijn gezag; ook was Desschel een hemel van eendracht en vrede.

Die ontmoeting gaf den scheper nieuwe hoop.

- Mijnheer pastoor, smeekte hij, spreek toch voor dezen ongelukkige ten beste.

- Wat is er, mijne kinderen? vroeg de herder.

- Wel, mijnheer pastoor, hernam Raeymaekers, het is een der roovers die mij verleden jaar aandeden, en die het deze dagen te Gheel zoo bont maakten; wij zullen hem aan 't gerecht overleveren.

- Zijt gij daar zeker van, Raeymaekers?

- Als ik zoo zeker van mijn hemel was, dan zou ik niet behoeven te vreezen.

- Mijnheer pastoor, red hem toch! bad de scheper.

- Wie zijt gij? vroeg de grijsaard.

- De scheper van Neel Kaes van de Corsendoncksche hoeve.

- Een door brave jongen, voegde de brouwer er bij, Hansken vertel gij het geval een aan mijnheer pastoor, opdat hij beslisse.

- Daar stem ik niet in toe, sprak de andere jager; mijnheer pastoor weet dat ik hem eerbiedig, dat ik hem nooit iets weigerde, doch nu wil ik mij wreken.

- Zich wreken, Raeymaekers, dat woord past niet in den mond eens christen; gedenk dat de Heer ons leerde het kwaat met het goed te loonen. Dit wil niet zeggen dat wij geen recht mogen eischen; docht uit wraak mogen wij niet handelen. Hebt gij u ooit beklaagd mijnen raad gevolgd te hebben? Dat de scheper mij alles uitleggen, gij kunt daarna uwe opmerkingen maken, en dan zullen ik en de brouwer volgens recht beslissen, en ik hoop dat gij volgens onze uitspraak zult handelen.

Hansken verhaalde geheel het leven van Kristiaan Seyms, hij sprak van de moorderij te Gheel, van de aanhouding op Corsendonck, van de samenspraken aan den Opstal te Rethy en aan het Hoodonksch kapelleken.

- Raeymaekers, sprak de parochieherder, mij dunkt dat gij dien ongelukkige zoudt moeten laten heengaan.

- Neen, mijnheer pastoor, ik heb hem aangehouden, en ik zal hem niet lossen dan in de handen van het gerecht.

- En hebt gij dan geen medelijden met dien ouden vader, dien reeds vijf-en-twintig jaren om het verlies van zijn zoon heeft getreurd?

- Ja wel; maar ik denk op de Boeretang waar die schurk mij hielp mishandelen en uitschudden.

- De Boeretang herinnert u nog iets dat u gevoeliger zou moeten maken. Toen in den winter uw kleine Hendrik door het ijs schoot op die plaats, waart gij dan niet gelukkig omdat uw kind gered werd?

- Ja, mijnheer pastoor, maar dat doet niets ter zake.

- En indien iemand uit wraak uw geredden zoon aanstonds terug in het water gesmeten had, zoudt gij u dan ook niet dubbel ongelukkig geacht hebben?

- Dat is waar.

- Nu, de vader van dezen jongeling heeft sinds vijf-en-twintig jaren geen oogenblik genoeg meer gesmaakt omdat hij zijnen zoon verloren heeft; en dien zoon zoudt gij ter dood overleveren, en dat, omdat hij gedwongen u eenig ongelijk aandeed, en wanneer hij op 't punt is bij zijn vader terug te keeren, en dezen gelukkig te maken.

- Niemand moet dien vader dat zeggen.

- Jan, ik meende dat gij meer hart hadt, zegde de brouwer; zie dat gij uw gevangenen alleen thuis krijgt, ik wil u niet meer helpen, ik zou slecht handelen.

- Ge ziet, Raeymaekers, hernam de priester, iedereen is van mijn gevoelen; overwin dien wrok, gij zult het u niet beklagen, een goed werk wordt altijd geloond.

Zonder nog een woord te spreken, liet de jager de gevangene los.

Hanske wilde den priester bedanken, doch hij zoo min als Kristiaan, kon een woord uitbrengen.

- Gaat u in vrede, zegde de man Gods, bidt voor mij en voor deze lieden, ik zal u ook niet vergeten.

- Wij bedanken u, mijnheer pastoor, stamelden dan de twee reizigers.

De priester en zijne parochieanen trokken naar Desschel, de brouwer sloeg den weg in naar Rethy en Kristiaan en de scheper keerden terug langs de heide.

Het moest omtrent een uur nanoen zijn, toen zij in de verte de huizen van Lutlommel bemerkten.

- Kristiaan, zegde Hansken, het wordt tijd dat wij eenige verversching nemen, hier komen wij in eene streek waar men u

waarschijnlijk ook zal herkennen. Wij moeten dat hier niet laten gissen dat gij tot hiertoe een rover waart; gij zult zeggen dat gij, aan de roovers ontsnapt zijnde, bij een Brabantschen boer opgenomen werd, en dat ik u daar dezer dagen heb gevonden.

- Zijn wij nog ver van huis?

- Wij zullen toch nog altijd een uur of drie noodig hebben; dus zullen wij eerst wat rusten.

Weldra kwamen zij aan eene kleine zindelijke boerenwoning; de leemen wanden der woning waren keurig gewit, de deur en vensterluiken waren sedert de laatste kermis opnieuw geschilderd, en op de groenige glasruitjes was geen vlekje te bespeuren. Boven de deur hing een uithangbord waarop men iets geteekend zag dat aan eenen bierpot geleek, en iets dat drijvend schuim moest beteekenen, daaronder las men: "In de schuymende Biercan". De reizigers gingen dat huisje binnen. Midden in het vertrek stond eene jonge vrouw te boteren, bij den haard zat eene bejaarde moeder te spinnen; twee kinderen vermaakten zich op den vloer, een derde lag in de wieg te spelen.

- Dag vrienden, zegde de oude moeder, wij hebben vandaag eenen schoonen najaarsdag, niet waar; wat zal het u believen?

- Twee pinten oud, moeder, sprak de scheper.

Het bier werd opgehaald, de bultenaar haalde de boterhammen met spek, die vrouw Kaes hem had medegegeven, uit den zak, gaf er eenen van aan zijnen makker, en beiden begonnen te eten.

- Maar mij dunkt dat ik u ken, sprak de oude waardin tot Hansken.

- Dat kan wel zijn, moederken.

- Zijt gij Hannes Balten van St. Huibrechts-Lille niet?

- Juist, vrouw Van Dunghen, gij kent mij nog goed. Leeft uw baas nog?

- Neen, onze Leendert is al vier jaren bij den Heer, ik ben hier nu met onzen Kobus, zie dat is zijne vrouw, en daar zijn zijne kinderen.

- Zoo, en Kobus wad nog maar een looperken toen ik hier den laatsten keer kwam; en mag ik weten wie de vrouw van Kobus is? haren trekken zijn mij ook niet vreemd.

- Hannaken van Dirk Kerchofs, hier uit de buurt. Maar Hannes, hoe lang is het nu dat gij hier niet meer geweest zijt?

- Vijf-en-twintig jaren, vrouw Van Dunghen.

- En gij komt uw streek toch nog eens bezoeken? gij gaat dan zeker wel eens naar Hamont bij Seyms. Zie als die man hier kwam, weende hij nog altijd, en hij sprak nog altijd van u, doch sinds eenige maanden hebben wij hem niet meer gezien.

- Hij leeft dan toch nog; ik ga zeker eens bij hem aan.

- Ja, maar de mensch is toch altijd droefgeestig, en dat is toch te verstaan. Sedert eenigen tijd is hij fel vervallen. Gisteren is Koop Smeets van Schoot hier geweest, en die zegde, dat de ongelukkige dikke voeten begon te krijgen; 't is te vreezen dat het met hem niet lang meer zal duren. Maar, Hannes, wat zou er van den jongen van Seyms toch geworden zijn?

Kristiaan had groote moeite om zijne ontroering te verbergen.

- Men heeft zeker aan deze streken van hem niets meer gehoord? vroeg de bultenaar.

- Niets meer, als wel dat Peter Lathouwers van Achel, die nog al dikwijls Brabant ingaat, daar in eene herberg eenige mannen met de kaarten zag spelen; zij speelden voor eenen gulde in eens, en Peter zegde dat er een bij was die juist op Willem Seyms trok; wacht, hoe heet dat dorp ook weer.

- Meerhout, geloof ik, zegde de jonge vrouw.

- Ja, hernam vrouw Van Dunghen, Seyms heeft daar nog doen zoeken, maar in de herberg zegden ze dat zij de spelers niet kenden. Maar zou ik mis zien, die man die bij u is, Hannes, trekt ook goed op Willem Seyms.

Kristiaan kon zich niet meer inhouden, en weende.

- Ja, sprak de scheper, dat is Kristiaan Seyms, ik had u immers

gezegd dat ik hier niet meer zou wederkeeren, voor dat ik de zoon mijns meesters zou teruggevonden hebben, nu ben ik zoo gelukkig hem bij zijnen vader terug te brengen.

De boterstand bleef stil, en de twee vrouwen bezagen den vreemdeling met verbazing.

- Ja, ja, hernam de oude, het is de zoon van Seyms, juist zijn vader. Maar Hannes toch, hoe hebt gij dien jongen wedergevonden.

- Onze Lieve Heer heeft dat zoo geschikt, vrouw Van Dunghen, Kristiaan is aan de bende ontsnapt en bij eenen Brabantschen boer gekomen, daar heb ik hem gisteren avond gezien en herkend.

- Gij zijt een brave jongen, Hansken; zie Seyms, uw vader is altukd een goede kennis van ons geweest, ik ben zoo tevreden dat ik het niet zeggen kan; Hannaken, maak gauw een eierkoek gereed, want daarop moeten wij feest vieren.

- Wij danken u, moeder, zeide Kristiaan, want ik kan niet spoedig genoeg bij vader zijn.

- Dit is zoo; wij zullen doorgaan, zei de scheper, terwijl hij aan de waardin een geldstuk toereikte om het gelag te betalen.

Hannes en Kristiaan zetten hunnen weg voort.

Dien dag sprak men te Lutlommel niet dan van het gestolen kind te Hamont, dat wedergekeerd en bij Van Dunghen was komen rusten.

- Zoo dat het zeker is, dat ik mijn ouden vader nog heden zal wederzien, zegde de weergevondene tot zijn redder.

- Dat kan ik u nog niet beloven; ik heb dikwijls hooren zeggen, dat menschen, die van verdriet ziek worden, niet hevig mo gen ontroerd worden. Een groote blijdschap kan hen oogenblikkelijk doen neervallen; wij zullen het heel voorzichtig aanleggen; mijnheer pastoor van Hamont zal ons wel raad geven.

- Ja, maar ik kan toch bij mijn vader niet komen zonder dat hij

heel blij worde, dan zal ik hem niet mogen zien.

- Ja wel, Kristiaan, maar niet te haastig; eerst moeten wij hem doen verhoplen dat gij nog wel zoudt kunnen wederkomen; dat moeten wij hem in die hoop versterken en hem ook van uwe waarschijnlijke terugkomst spreken, en zoo allengskens den zieke voorbereiden. Eindelijk moeten wij hem met de grootste voorzichtigheid laten weten, dat gij inderdaad gevonden zijt en dat gij binnen weinige dagen zult aankomen. Die zoete hoop kan een goeden indruk op hem maken, het kan eene keering in zijne ziekte brengen. Daarna worden dag en uur van uwe aankomst bepaald. Zeker zal dat wederzien hartroerend wezen, doch uw vader zal er toe bereid zijn en zoo zullen wij alle noodlottige gevolgen vermijden; nochtans zullen wij den raad van mijnheer pastoor, en desnoods van den dokter vragen.

Dit uitstel viel den zoon wel hard, maar toch zou hij zich in alles gedragen volgens den raad van zijn gezelschap, aan wien hij reeds zooveel te danken had.

De twee makkers ontmoetten aan de kerk te Achel eenen ruiter, die van de kant van Hamont kwam en de straat naar het dorpsplein insloeg. Wie is dat? vroeg Kristiaan.

- De dokter van Overpelt, dunkt mij; ongetwijfeld komt hij van uw vader en mogelijk heeft hij hier in Achel nog zieken. Wij zullen hier recht tegenover het kerkhof gaan en zien of hij nergens afstapt, dan zouden wij hem wel eens kunnen spreken.

Juist toen zij op het plein kwamen, hield de geneesheer aan "den Prins van Luyck" stil, bond zijn paard aan den haak eener slagvenster en ging de herberg binnen. De reizigers gingen hem achterna.

De oorlog van Jan Van Den Avoort

Deel VIII

Zaterdag 26 mei 1945

Nu is het weer zomerweer vandaag. Als we de petatten geschild hebben legt de kok zich in de zon. Wij gaan een eindje wandelen en vissen en fuiken leggen. In het bos gaat de brand steeds verder en komt dicht bij het dorp. Na de middag gaan we allen in het stro liggen. Rond een uur of drie gaan we met de boerin, de boer, Erika, Liselotte en den Serv naar het bos mutserts binden. De boerin wil ons ook eens een keer zien arbeiden. In het bos is het lekker en goed. Als we gaan schaften smaakt het brood met bloedworst als taart. De boerin is luimig gezind. Toonie moet er vooral aan geloven voor zondag met Liselotte. Toon luistert al lachend en werkt steeds maar verder om van Liselotte weg te zijn, die zijn bedoeling verstaat en ze word nukkig. Ze vermoed haar blauwtje voor zondag reeds. Op het laatst, als we de wagens laden, wordt ze lustiger als Erika de jas van Peeters verstopt. Hij heeft hem echter rap teruggevonden en heeft op zijn beurt haar jasje verstoken op de wagen. Als alles opgeladen is kruipen alle boven op de wagen. De boer en de boerin op de eerste rij en wij op de laatste. Er wordt geflikfak tussen Peeters en de twee vrouwen. Toon en ik doen om ter meest vogelnesten te vinden in de mooie linden bomen. Er staan er ook veel. We halen ook het gevoel aan van daar straks toen er een Russisch officier te paard in het bos, naar ons toe kwam om de weg te vragen. Hoe het toen weer zo stil werd met die twee vrouwen. Die Russen, daar houden ze niet van. We

begrijpen hun ook allerbest. Thuisgekomen heeft Frau Lucas het eten reeds klaar staan en we eten weer gebakken petatten met gesteriliseerd varkensvlees. Daarna nog zoete melk. Toon heeft met een telloor genoeg, uit beleefdheid, maar de boerin wil Toonie méér zien eten en schept steeds toe. Ik en Peeters eten nog wat. Toon wil niet meer al dringen de vrouwen er op aan. Plots staat Toon wat verlegen op en wil naar buiten. En de boerin begint te wenen. Ik en Peeters wachten nog wat omdat de boerin ons in de weg zit om buiten te gaan en we willen haar niet storen. Na een poosje begint ze snikkend te verhalen hoe haar jongen van 18 jaar aan de officierschool in Potsdam bij Berlin, dezelfde karakterstreken en hetzelfde figuur had als Toonie. En nu ze Toonie zo verlegen ziet buiten stappen, dacht ze te sterk aan haar jongen, waar ze niets meer van hoort en die waarschijnlijk in Russische handen is en dan vreest ze voor hem. Die Russen!!! Wij troosten haar zo goed we kunnen door aan te halen hoe ze bij ons thuis reeds een paar jaar zonder nieuws leven. Terwijl wij al die zware bomaanvallen op Berlijn meegemaakt hebben. Zij begrijpt alles antwoord ze. En wenst ons spoedig thuis. Wij wensen haar hetzelfde met haar jongen. Hierna gaan wij naar de mannen en vertellen aan Toon het voorval. "Ja", zegt Toon "maar bij het eten voel ik me niet als thuis, want dan zou ik alles kunnen hebben opeten". Na een tijdje komt Liselotte, Hertha en Erika nog eens buurten. Boer Schwarz is komen "vrijen" naar de boerin. Na een tijdje over den arbeid en ons kampleven gepraat te hebben, begint Liselotte te vertellen van den nieuwe Commandant. De andere is met verlof nar Rusland. Deze Commandant is zéér streng tegenover het gedrag van de soldaten, maar is zelf de gemeenste kerel. Zij legt een geval uit van verleden nacht hoe drie Russen 's nachts een inval deden bij een vrouw, wiens man soldaat was

en niet thuis is. Doch de geburen, die de kinderen der vrouw hoorden huilen en de vrouw om hulp hoorden roepen, liepen den Commandant verwittigen die terstond meeding en een Rus ter plaatse doodschoot een ander zwaar kwetste en de 3de deed opsluiten. Om zulke voorvallen te beletten gaf hij de raad al de jonge meisjes en vrouwen om 's nachts in de kelder van het kommandantur te komen slapen. Het is een heel groot boerenhuis. Dat namen de vrouwen gretig aan. Nu meenden ze eens gerust te kunnen slapen, doch rond middernacht kwam de Commandant zelf en begon eerst met de schoonste één voor één naar huis te brengen. Dan zijn ze allen gaan lopen, zegt ze. Doch op het ogenblik heeft de Commandant al één Duitse vriendin waarmee hij gaat uitrijden in zijn auto wat we zelf al een paar maal hebben opgemerkt. Daarmee schijnt de nachtrust te wachten, en we gaan te bed. Als we goed en wel ondergedoken zijn horen we de mannen onder ons sakkeren. Liselotte en de twee anderen hadden vanaf een ladder door een deurtje heel stil water gegoten op onze makkers en 't spel zit op de wagen. Als ze de daders gaan zoeken vinden zij die niet. Doch Peeters vindt steeds eerst het vrouwvolk. Hij ontdekt ze in de kelder onder de schuur. en doet meteen die deur op slot zodat ze ingesloten zitten. Al de keldergaten worden gebarricadeerd en we horen de vrouwen jammeren. Ze durven niet te hart roepen uit angst dat de Russen hen zouden horen. Als ze lang genoeg gesmeekt hebben om vrij te komen mogen ze er uit en gaan nu te bed. Toon en ik dromen al bijna. Wij konden de moeite niet doen om er ons ook mee te amuseren.

Zondag 27 mei 1945

We slapen nog lekker. Alleen Toon is wakker. Hij had lont geroken, zegt hij later. Als plots ons deken wil weggetrokken worden. De Toon houdt ze echter sterk vast en smijt meteen een zak met kaf naar beneden en begint dan te lachen. Daarmee ben ik dan gewekt. "Die heb ik zitten", lacht mijn makker. Ik vraag hem "wie?". En hij antwoordt nog heimelijk lachend. "Ik had dat vrouwvolk daaronder horen giechelen en het plan horen maken met de makkers om ons beet te nemen. Dat zou anders een toneel geweest zijn", zegt Toon. "Ik lig geheel in mijn flikker en gij met uw kort hemdeken aan. Ik wist het en hield ons deken in de ene hand en in mijn andere een zak met kaf en die heb ik haar na gesmeten als ze naar onder wilde". Daar horen we ze nog volop lachen en wij besluiten maar van op te staan, want dat Duitse vrouwvolk is niet zo fatsoenlijk als in België. En Liselotte doet alles om met onzen Toon in contact te komen. Goed dat ik er niets van moet hebben, verklaart mijn makker. Anders zou het hier nog te plezant kunnen worden. Beneden legt Toon ons geluk van daarjuist nog eens uit en de mannen lachen dat ze schokken. Ze hadden die film wel eens willen zien als hij gelukt was. Hiermee is de zondagvoormiddag reeds half voorbij. Een Poolse jonge arbeider van 23 jaar, die reeds drie jaar knecht is bij die "Star" naast ons, komt vragen of Sluis zijn haar eens wil verkorten. Sluis neemt het aan en wij vragen ondertussen de jongen uit. Peeters en Schimmel willen weten hoe oud dat ding hier neven is en de jongen antwoordt in perfect Duits 16 ½ jaar. Nog een paar jaar te jong besluit Sluis al lachend. Hij spreekt niet veel over meisjes anders. Verder vragen we de jonge Pool waarom hij niet zoals zovele andere van zijn land naar huis is gegaan. Hij antwoordt ons dat hij al weg zou

moeten geweest zijn van de Commandant doch dat hij niet weg wil. Eerst blijf ik hier tot mijn broer die in de streek rond Hannover werkt, volgens vroeger akkoord, langs mij omkomt en dat zal nog wel wat duren denkt hij, daar de Russen veel te streng zijn aan de Elbe grens. En dan, zucht hij verder, zullen we wel zien wat we gaan doen. Thuis wonen we dicht bij de Russische grens en hoe vroeger we thuis zullen zijn hoe rapper we in het Russisch leger zullen dienst moeten doen en daar voelen wij niets voor, evenmin om met die kerels te moeten leven. God weet wat ze met onze families gedaan hebben Wij vertellen ook van ons land en ons leven tegen hem en zo hij in onze plaats was zou hij ook naar de thuiskomst verlangen, doch nu... Ja, om de familie te zien... maar dan. Zijn haar is af. Hij bedankt Sluis en geeft hem als loon een groot stuk gedroogde worst en een hele papieren zak tabaksbladeren en dat voor Sluis die geen sigaretje rookt. Hij neemt echter alles aan en bedankt op zijn beurt de Pool die nog blijft praten. Sluis geeft ieder van ons enkele blaadjes en dadelijk staat de hele omtrek in een blauwe rook. Verder steekt Sluis zijn tabak in zijn valies, daar gaat hij nog eieren van eten, lacht hij. Intussen is het middag geworden en gaan we bonensoep eten, de laatste, en petatten met vlees. Het vlees is erg taai maar dat steekt voor ons niet zo nauw, als het maar vlees is. Na de middag komt de rust. Ik ga boven mijn broek maken. Rond drie uur gaan we zwemmen. Het schijnt er goed in te zijn. Ik heb een broekske aan van de Coolen dat veel te klein is. Toon en Peeters doen aan Duitse cultuur "ohne alles", er is toch niemand in de nabijheid. Het doet goed. Eerst lekker gewassen en daarna een klein zwempartijtje Het water is eerder nog wat koel. Vervolgens gaan we de fuiken lichten zonder dat we iets gevangen hebben. Peeters geeft intussen aanduiding voor het "spazieren" voor

vanavond aan Toon. Kobus vervangt mij heel graag weet hij te vertellen. Ik kan hem eigenlijk geen ongelijk geven als hij zo over het leven denkt. Ik hou er anders van en denk aan een andere in België met wie ik deze zomer zoek te gaan wandelen in bekendere streken dan in Kamern. De vlammen in het bos nadert ons dorp snel en de vlammen slaan reeds hoog boven de bomen. De Duitsers hebben reeds aan 't blussen geweest doch zoveel belang stellen wij daar nog niet in. Rond vijf uur zitten we allen thuis. Met de 2 mondharmonica's zijn ik en Kobus in volle stemming. De andere zingen. Op de dorpel van het schoolgebouw zitten de twee jonge meisjes van die familie te luisteren en als wij even uitblazen beginnen zij met hun volksliederen in 2 stemmen, samen met hun kleinere broer en zusjes. Nu is het onze beurt om te luisteren want het zijn melodieuze en mooie zangen. Hertha, Liselotte en Erika staan reeds in wandelkostuum achter ons en luisteren ook naar het gezang. Als dit een tijdje geduurd heet besluit Peeters om te gaan wandelen. Toonie moet eerst nog zich gaan wassen en aankleden en meer van die uitvluchten. Ik geef Kobus de raad zich te scheren en vertel Hertha beleefd dat ik niet van wandelen hou, dat ik vandaag veel te lui ben. Ze gelooft het niet, zegt ze, maar als "Jac", Kobus, meegaat is het ook goed. Dan gaan we maar eens naar het water kijken. Frau Schulz komt met haar verloofde ook eens kijken en die onmiddellijk het werk van Bertje goedkeurt; die een slijpsteen heeft gemaakt, en zegt tegen Bertje dat hij thuis ook nog een werkske heeft. Dat door Bertje en Piet wordt aangenomen voor morgen of zo. Frau Schulz zit Toonie weer aan zijn vet en zegt dat het fijn is om te gaan wandelen met Liselotte die fijn uitgedorst is vandaag. Toon luistert maar half en tracht zich telkens uit de slag te trekken. Reeds heeft hij aan mij gevraagd om er langs voren ongemerkt

uit te trekken, maar dat kan ik slecht. Ik heb alleen mijn broek aan. Hij zoekt afleiding en praat over foto's nemen nu we allen bijeen zijn. Ook de vrouwen. Dat slaat onmiddellijk in bij de mannen. Ik haal mijn kastje boven en dadelijk staan er een paar groepjes op de film. Peeters wil weg met zijn dikke. Kobus nestelt ook reeds om bij Hertha te geraken. Toonie zit nog boven voor zijn zondagse broek. Er wordt nog gepraat en gelachen en intussen neem ik in 't geheim een foto van de twee losse koppels. Daar ga ik thuis nog plezier aan beleven. Enkele makkers hebben het wel bemerkt doch ze verstaan alles als ik teken doe van te zwijgen. Eindelijk is Toon tegen zijn eigen wil klaar. Een flinke type als hij zo in België uitvliegt dan vangt hij wel andere vliegers dan Liselotte en dat weet hij. "We gaan niet ver zulle", roept hij al van ver tegen Peeters. Hij zal er voor zorgen steeds in ons zicht te blijven. Om geen te intieme dingen te zullen beleven. Aan het einde van den hof blijft hij reeds staan. De twee andere koppels gaan nog wat verder maar zijn ook rap terug. Nu gaan ze in een groepje zitten te vertellen. Bij ons krijgen we de twee andere meisjes op bezoek. Ze willen muziek horen. Doch daar komt niks van. Tot de Belg van over ons zijn "Duitse" komt halen, daarmee geraken we ook de andere kwijt. Piet komt met zijn toneelkijker naar beneden. "Nu zullen we de soort van dichterbij eens bezien", lacht hij. Ze houden zich echter serieus. Ik kom op het gedacht van de ooievaarsnest op de schuur naast ons nu eens beter te bekijken en het spel van dit paar met hun gekwetter af te zien. Dat heb ik nog nooit gezien en dat van die andere partijen al genoeg. Er zijn nog makkers van mijn gedacht en we gaan in de hof staan. Het is fijn om te zien hoe die "Storchen", ooievaars, hun nest van meerdere jaren weer opknappen. Het is een reuze groot nest op een daarvoor speciaal geplaatste karwiel. Piet vertelt

ons ondertussen hoe in Holland zulks ook gebeurt en er zelfs plechtigheden plaats vinden in sommige dorpen als die vogels vertrekken ieder jaar. De jonge Pool heeft ons ook gezien en komt ons uitleg geven over dat nest dat daar reeds zolang staat als hij weet, maar dat er nog geen enkele jonge vogel is uit vertrokken. Als we zo nog een tijdje hebben gepraat is er weer een mooie verlangende zondagavond verlopen en kruipen wij ook in ons nest. Toontje volgt een half uur later en vertelt stil tegen mij. "Dat Liselotte een gevaarlijke meid is. Dat hij niet veel zou moeten doen hebben om haar te voldoen. Ik ben meegegaan om van het gezaag van de boerin af te zullen zijn. Maar me serieus gedragen zulle Jan. Zoals we hier in Duitsland tegenover vrouwen altijd hebben gedaan. Ik ben er ginder maar uitgetrokken" zegt hij nog. "De twee anderen zijn nog daar. En maar juist ook op tijd ook voor Liselotte, want Paul Schwarz kwam al zien waar we bleven. Die kerel zal de 'ausländers' nog niet goed vertrouwen op dat gebied. Onze tijd komt nog makker", doet Toon me horen. "Misschien heel in 't kort in België en daar kunnen we dat doen". Ik geef hem gelijk en we wensen elkaar nog een goede nacht en tot morgen.

Maandag 28 mei 1945

Het is weer half voormiddag eer we beneden zijn. Er is vandaag "koffie" klaargemaakt op zijn Duits. Erzats materiaal in een volle emmer kokend water. Vlak voor de middag horen we het fluitje van den omroeper, die anders gewoonlijk eerst 's avonds komt. Dat moet een "Sondermeldung" zijn en enkele makkers gaan luisteren. Het komt uit zoals we dachten. In plaats van petatten uitzoek of bieten hakken is het nu "onmiddellijk met man en macht gaan blussen in het bos", enkele boerderijen

worden bedreigd. Spade en hak meebrengen. Het grootse gedeelte van onze familie blijft liever luiere in het stro. Het is zo al warm en dan nog vuur gaan opzoeken is van 't zot "praten ze". Dieltjes, Toon en ik besluiten van eens te gaan zien. Ik neem ook een schup mee zo dat er Russen moesten zijn dat ik er niet met lege handen sta. We gaan zo ongeveer naar de plaats die werd aangegeven en de rook trekt ons tegen, gedeeltelijk onder de takken der bomen. Het is waarlijk zonde dat dit mooie bos vol met steile heuvels zo wordt vernielt. Ik wil recht naar de plaats waar 't meeste vuur schijnt te zijn en beklim een bemoste heuvel. Toon en Miel gaan verder zeggen ze. Als ik boven ben zie ik dat hier reeds geblust is en dat allen het mos nog zo sterk damp. Nu ik hier toch ben, helemaal alleen, gooi ik enkele schoppen zand op een klein brandhaardje en wandel daarna het uitgebrande bosgedeelte eens langs. Onderweg vind ik nog een zo goed als nieuwe eetgamel. Die kan misschien nog van dienst zijn als we ooit eens op reis naar huis gaan. Daar zie ik plots een mooie bruine Ree voor me zitten. Het beest schijnt vermoeid te zijn. Hoeveel afstand heeft dat dier al niet afgelegd om het vuur voor te blijven. Als ik wat dichterbij wil gaan gaat ze echter toch op de loop en springt nog gezwind over de afgehakte bomen. Ik wil terug den Toon en zijn makker vinden en ga verder. Overal waar ik kom is de brand verdoofd. Ik bevind me nu in een vroegere kamplaats van de Duitse cavalerie, geloof ik, overal zie ik stro en gaten en kuilen in het bos, verder nog kogels en verbandmiddelen. Als ik daar een tijd heb rondgelopen, berg op en berg af, besluit ik van terug te gaan. Ik loop een eindje over de baan en dan weer in het bos. Daar tref ik nog wat van alles aan. Stukgeschoten auto's, motorboten op remorken geladen en nog meer oorlogsgerief. Er liggen ook heel wat granaten zoals we er duizenden hebben

moeten maken in Berlijn. Hoeveel liggen er misschien niet bij waar wij zoveel zweet aan hebben gelaten. Een beetje verder wil ik alles eens beter afzien. Eerst een uitgebrande luxe auto waarin ik nog een splinternieuwe rugzak vind die ik dadelijk meeneem het is beter dan een valies. Dan zie ik er Duitslands krachten liggen. Drie grote "Tiger Pansters" geheel uitgebrand. Het ligt hier overal rondom verspreid met granaten en Duitse helmen en gasmaskers. Verderop zie ik een paar mooi versierde graven van Poolse helden, want bij de ene hangt op zijn kruisje een stukgescheurde kepie en een gordelriem. Hieruit besluit ik dat het hier nog eens zo vurig geknetterd heeft als die bosbrand. Ik geraak om den duur thuis. Toon en Miel zijn reeds aan wal. Zij waren maar terug gegaan toen ze geen ander volk zagen. Piet en Bertje zijn bij boer Schwarz timmeren. Volgens dat ze van middag verteld hebben werken ze aan een W.C. die door de beschieting van de Amerikanen toen die voor de Elbe stonden, evenals de hele schuur en nog meerdere huizen, in vuur was opgegaan, door de fosforgranaten. Kobus en Franske zijn naar een boer geweest voor werk, voor in geval we nog lang hier moeten blijven. Bertje en Schimmel hebben reeds een half werk contract bij een boer aan de kerk, ene die reeds Schnaps moet stoken voor de Russen. De andere makkers vinden dat niet goed. We moeten naar huis in plaats van te gaan werken. De Coolen praat van op verkenning te gaan naar Havelberg 13 km van Kamern. Hij heeft met Hollanders gesproken deze namiddag. Het waren politieke gevangenen, er was er een bij met een gebroken been en zeer verzwakt. Ze werden op een wagentje vervoerd naar Magdeburg en waren vergezeld door twee Russische dokters. Ze hadden halt gemaakt bij de bakker en hem verteld dat in Havelberg een 3000 auslânders zaten te wachten op vertrek naar 't westen. Ze

moesten er soms wel werken in een meelfabriek. Ze kregen 600 gr. brood per dag, rauw vlees en tabaksbladeren. Dat raakt al de mannen en nu moet er op verkenning gegaan worden. Maar wie?? "Dan houden ze hun mond", zegt Toon. Wij blijven hier tot we het goed weten. Piet wil er toch het fijne van weten en de Coolen gaat ook zeker mee en ook Sluis wil wel meegaan. Woensdag zullen ze gaan. Indien ze 's avonds niet terug zijn zullen wij allen 's anderendaags volgen. We laten geen kameraden in de steek. Als de zon aan 't ondergaan is, gaan we nog eens eventjes naar het water om het zwemmen niet af te leren. Want als we in België zijn zullen we veel zwemmen. Het water is wel goed maar boven wordt het te killig. Daarop wandelen we langs het dorp terug en Toon smeed al lachen een plan om vannacht bij de Belgen hier hun tabak te komen "klauwen". Die mannen schijnen er veel en goede te drogen hebben hangen. Bij nader toezicht schijnen het rabarberbladeren te zijn. Thuis is Bertje en Piet ook reeds terug en hebben goed gegeten met Liselotte plagen ze Toon en delen hem mee dat hij ook eieren moet komen halen bij Liselotte. Maar mijn makker antwoordt van samen een ander dorp af te gaan voor eieren de volgende week. Daarmee eindigt deze dag en gaan we slapen.

Dinsdag 29 mei 1945

Om 10 uur moeten we gaan bieten hakken op 't Riddergoed, op bevel van de commandant die een soldaat naar ons heeft gestuurd. Binnen een half uur komt hij terug zien. Zo er dan geen 10 man op 't veld zijn, zullen we er de gevolgen van ondervinden. Nu zijn we verplicht om met een paar man te gaan. Kobus en Franske gaan voor den 1ste keer naar hun boer. Bertje en Piet gaan naar Paul Schwarz, en Schimmel en Peeters naar de "Jeneverstoker". Dus buiten onze eigen koks, moeten

wij wel allemaal gaan. Wat we dan ook maar doen. Stan en Miel geraken niet op het veld. Ze dwalen af op zoek naar stoemkens met de overeenkomst om mee te delen met onze Toon, die dan mee gaat hakken. Op het veld is wel een 40 man, veel vrouwen en vluchtelingen en ook nog andere Belgen. Het is nodig dat hier gewied wordt. Het is een lang veld en ieder neemt 2 rijen voor zich. Een Duitser staat er voor in dat er gewerkt wordt en dat zal dan wel moeten want die Duitser vreest z'n leven aan de Russen. Hij werkt zelf het hardst. Ik en Toon zetten aan en maken snel en toch goed werk. "Ik kan niet zien dat dit hier zo vuil staat", zegt hij. De rest laten we achter, die gekscheren met het vrouwvolk. Ons plan steekt anders in elkaar. Het veld is lang en een beetje daarachter is een kant. Onze namen staan bij op de aanwezigenlijst en als we ten einde het veld zijn hebben we reeds zoveel voorsprong gewerkt dat we de kans zien er uit te muizen, wat we ook doen. De hakken liggen misschien nog in de gracht. Dezen namiddag gaan we weer met den boer naar 't veld. Daar hebben we goed te eten en ons verzet. Spijtig dat de Peeters niet mee kan. Als we thuis komen is Peeters ook thuis. "Veel te vroeg moeten opstaan, en maar éénmaal eten gehad. Maar het was wel prima kost", zegt Sooiken. Doch het veld waarop we werken ligt vol met handgranaten en dien boer ploegt en rijdt maar raak naar geen gevaar kijkend. Hij gaat dezen namiddag met ons mee. De vrouwen zijn reeds op het veld en wij zullen ze wel vinden. Onderweg komen we de Commandant zijn helpers tegen. Als ze ons zien stoppen ze en vragen ze waar wij gaan werken met die hakken. We leggen uit dat we deze voormiddag al voor hen gewerkt hebben en nu voor de boerin wat willen doen. Hij zegt dan, "zo wij naar den heimat willen dat we dan alles moeten klaar maken en morgen terug naar Berlijn moeten trekken,

vandaar gaan we naar 't Westen gestuurd worden". Op 't laatst verplicht hij er ons zelfs voor van te gaan. We mogen niet langer meer in Kamern blijven. We antwoorden dat we onze makkers daarvan op de hoogte zullen brengen en eerst de mannen die op 't veld zijn. Anders hadden we al onmiddellijk mee terug moeten, en die reis vertrouwden wij niet. Zij rijden door en wij stappen op. Onderweg bespreken we die ontmoeting. Weg moeten uit Kamern, reeds morgen al, en terug naar Berlijn!?? Onze andere makkers houden wel van vertrekken doch als we daarvoor langs Berlijn moeten..... We denken aan de 100 en zoveel km. trekken, ... Berlijn een voor ons gewezen hel, waarover nu reeds gesproken wordt dat er hongersnood heerst en besmettelijke ziekten. En dan het risico, waar worden we dan naartoe gevoerd?

Het zijn Russische plannen en maatregelen en die schijnen voor ons niet geruststellend. Daar kunnen we vanavond met de mannen wel eens over spreken. Die reis doen ze beslist niet meer..

Op het veld vertellen we eerst den boer en zijn helpsters waarom we zo laat zijn en werken dan voort. Zij raden het ons ook af van naar Berlijn te gaan. Die Russen...???

Onder 't schaften komt een andere Duitse boer een praatje slagen en nu wordt er gelachen als hij vertelt hoe hij met de eerste Russen in contact kwam. Hoe hij zijn vrouw verstoep had in een kelder bij een hoop dozen vlees. De Russen zochten alles af en vonden nog een paar flessen Schnaps. Zijn vrouw stierf bijna van schrik. Hij moet eerst van de flessen drinken en leidde de Russen als een bekwame gastheer het hele gedoe af steeds er voor zorgend niet bij zijn vrouw te komen.

De Russen waren reeds goed bezopen, evenals hijzelf, en toen moest hij terug in huis en mocht er de eerste 12 uren niet meer

uit komen. Zijn vrouw was ziek van angst. Terwijl hij dit vertelt lacht hij steeds harder met z'n angstige dronken durf van toen. Wij gaan met ons drie een eindje verder in het malse gras liggen en hopen dat die Duitser nog een tijdje blijft praten dan wordt er niet gewerkt. Toon zoekt spel en begint met worstelen tegen Peeters en doet hem gras eten. Hij wil echter sterk doen en mij er bij nemen. Dit valt hem dadelijk tegen. Peeters en ik verstaan mekaar en ik nijp Toon z'n bol tussen men arm en voedert hem nu gras. De Peeters zit wel in een greep van den Toon, doch lacht zich slap nu ik hem gras voeder. Het duurt zolang tot Toon geen weg meer kan en begint te roepen dat hij dood gaat. Hij wil echter de Peeters niet lossen waaruit ik besluit dat het een list van hem is. Na een tijdje geeft hij zich toch met de voorspelling van mij nog wel eens een kneep te leren. De Duitse boer is nu weg en we gaan werken maar het vrouwvolk heeft onze hoeden verstoken en die moeten wij eerst hebben. En vinden ze in een boom hangen. We zijn te hard afgebeuld om nog te spelen en werken verder kalmpjes tot 18 uur dan gaan we terug naar de boerderij. Daar vertellen we in 't kort over onze ontmoeting met de Russen vanmiddag en over hun gesprek. Naar Berlijn wil er geen enkele meer terug dat is weer een grote 100 km dicht bij Rusland. Vertrekken van Kamern, misschien overmorgen. Dat ligt aan het nieuws van de verkenningstocht van morgen. Het eten bij de boerin is weer kostelijk, een flinke Gans wordt er smakelijk verorberd door ons. Terug bij de mannen wordt eerst alles geregeld voor morgen. De verkenners zullen van ieder thuisblijvende een snede brood krijgen als extra randsoen want wie weet komen ze wel terug voor de middag. Het is wel maar 13 km. Doch ze moeten door 2 dorpen en mogen ze daar wel door? Bertje en Piet slagen voor van foto's te gaan nemen van hun werk en wij

gaan dan ook allen mee. We gaan een heel eindje om en we praten nog een tijdje met een Duitser die geweldig hakkelt en waarmee we al eens hard gelachen hebben toen hij tegen zijn vrouw aan 't duivelen was. Toen hakkelde hij niet zo hard als nu. Lustig zingend komen we bij Bertjes werk. Het is fijn in mekaar gestoken. Als de foto genomen is gaan we terug naar de schuur. Het wordt reeds laat. We nemen nog een afscheidje van Piet, Sluis en Coolen want die jongens vertrekken morgen reeds zeer vroeg en dan zijn we nog niet uit de veren. Boven kunnen we echter niet goed slapen. Het is te warm in 't stro. Er is onweer op komst. In de verte horen we reeds het gerommel dat ons doet terugdenken aan de vele bombardementen in Berlijn. We geraken niet in slaap en we keren en draaien ons gedurig. De bliksem verlicht meer en meer onze slaapstee. Toon wordt ongerust en stookt mij mee op. "We liggen te gevaarlijk Jan", zegt hij. "Vlak onder de pannen, rondom stro en maar een kleine ladder om af te dalen". Hij stelt me voor om bij de andere gaan te liggen tot dit onweer voorbij is. Ik lach hem een beetje uit maar wordt zelf ook minder gerust. Het verergert steeds. Zulk een onweer hebben we in België nog niet beleefd en we kruipen dan maar bij de anderen, die ons uitlachen. Doch van hen is er ook geen bij die slaapt. Rond 23 uur is het ergste schijnbaar voorbij en slapen we eindelijk in.

Woensdag 30 mei 1945

Het is weer halfacht voormiddag als wij beneden komen. Onze verkenners treffen er mooi weder op. Zij kunnen, als alles goed verloopt, om 15 uur terug zijn. We verwachten ze met verlangen. Als we klaar zijn met ons petatten jassen gaan we nog eens naar 't water en naar een plaats waar nog een Duitse auto ligt

met vele landkaarten. We gaan eens zien of we er geen tussen vinden waar deze streek op te verkennen is. Ingeval we er toch van door moeten hier, dat we dan naar Maagdenburg uit kunnen. We kunnen echter tussen al die kaarten er geen vinden die naar onze goesting is en we wandelen door 't bos achter onzen hof terug. In 't bos zelf stoken we enkele mierennesten uit waar we plezier aan beleven. Bertje heeft ondertussen ook de kiekens van de bakker in de gaten gekregen en wil er eentje van afzonderen voor deze avond. Maar dat valt niet mee en we geven het uiteindelijk maar op want ze maken te veel lawaai, en het is juist aan de achterdeur van de bakker en wie weet hoeveel brood moet hij ons nog bezorgen. We stellen het dan maar uit tot de laatste dag. Dan zullen we hem wel van een van zijn diertjes ontlasten. Nu doen we nog een aardige ontdekking. Zo vlak bij ons kamp ligt een Duitse soldaat begraven. Volgens we kunnen zien ligt hij hier nog niet zo danig lang want zijn graf is nog vers en de bloemen eveneens. Zijn helm, die er op geplaatst is, is op meerdere plaatsen doorschoten. Vlakbij staat ook nog een luxauto eveneens doorzeefd. Het verwondert ons dat we dat nu eerst ontdekken. Een goede 100 meter van ons bedt. Doch bij die Russen hier is dat aan te nemen. Wie weet wanneer die soldaat hier gevallen is? Het is misschien weer een onbekende soldaat want nergens vinden we een naam of iets dergelijks geschreven staan. Vervolgens gaan we weer middagmalen. Nog maar eens petatten zonder zout en platte kaas maar het smaakt ons toch.

Rond 17 uur komen Toon en Miel thuis, razend van de honger. Ze zijn al van dezen morgen om weg om stoemkes te gaan zoeken en ze zijn daarbij verloren gelopen. Ze wisten niet meer waar ze zich bevonden en toen kwamen ze enkele kinderen tegen die hen zelf zegden "Dü sind bei frau Schulz". Hierop

vroegen ze dan waar ze waren en de bengels begonnen te lachen zegt Toon want we zaten bijna vlak aan 't kerkske van Kamern. Ze slagen hun kommetje petatten en tarwepap gretig binnen en ondertussen vertellen ze van hun rijke buit aan "buk" (stompkes. "Daar gaat ge zondag mee naar toe Jan", praat Toon. "Ik zal nu de weg wel terugvinden en er is daar een echt slagveld te zien makker. Alles ligt er nog alsof de slag er juist geëindigd is. Munitie, auto's, doden. Ik denk dat wij de eerste zijn geweest die daar gepasseerd zijn, en stoemkes Jan! Voor een hele week heb ik voorraad en dan hebben we ze nog maar half opgeraapt. We waren te bang om voor de donkeren jullie niet meer terug te vinden. Zondag gaat ge mee Jan! En zijn de anderen nog niet thuis?"

Ik moet hem daarop niet antwoorden want onze verkenners komen juist in de hof aangestapt. Lachend en zwetend. Louis hinkelt volgens zijn gewonen gang eerst met zijn fijne wandelstok, die hij nog heeft van dichtbij Berlijn ergens uit een verlaten hoeve. Dadelijk worden ze overstelpt met onze vragen. Piet zet zich kalm neer en zegt. "Luister, ik zal u alles uitleggen". En hij begint. "Zonder last zijn we ginder geraakt. In Wulkau geen halt gehad. Tegen de middag kwamen we in Havelberg en dadelijk zagen we dat we hier een verzamelplaats aantreffen. Alle landen zijn er te zien en ik heb met een Hollander gesproken die mij 't volgende vertelde. Ze kregen 600 gram brood per dag van de Russen. Geen smeer. Verder een paar honderd gram rauw vlees recht van de koe. Verder nog wat havermout of meel, en wat zout en tabaksbladeren. Stoemkens zoeken ze daar niet en ik heb mijn buit op gedaan", voegde hij er aan toe. "Wie lust heeft kan er eentje draaien. Van vertrekken is er wel spraak maar wanneer, en hoe, en waarheen, wisten de jongens daar ook niet. Ze denken van naar

Maagdenburg. Volgens dat de Russen daar uithangen hadden, zouden ze reeds al verleden week weg moeten geweest zijn. De jongens betrouwen er de Russen ook niet meer. Werken moeten ze om beurten in een meelfabriek of in de haven. Wat denken jullie nu te doen?", vraagt Piet., Enkelen willen morgen reeds weg. Een paar zal doen wat de grootste hoop doet. Toon Peeters en ik en nog twee anderen zullen blijven. We moeten goed weten wat spel de Russen gaan spelen. Hier kunnen we steeds ons eten verdienen. Frau Schülz heeft gezegd dat er zondag twee boeren zullen komen vragen wie van ons bij hen wil komen helpen werken. Piet geeft zich langs onzen kant. Doch er moet meer op verkenning gegaan worden en Havelberg niet vergeten. "Als eindbesluit", we blijven, allen of geen één. Maar zondag nieuwe verkenners. Piet wil terug meegaan. Hij weet de weg en is er voor bekwaam ook. Dat weten we allen. Al heeft de jonge zere voeten van 't marcheren vandaag. Doch zijn ouders wachten ook, evenals zijn Grietje. Andere vrijwilligers dagen niet op. Alleen gaat Piet ook niet meer. Ik wil ook ne keer op verkenning en nu gaat de Coolen ook weer mee. Dus tot zondag. Die zaak is uiteen gedaan en Bertje heeft een ander nummer voor dezen avond. Hij weet in een klein bosje een wilde haan zitten. Alleen snapt hij hem nooit en als we allen ne keer mee hielpen eten we morgen misschien wel hanenvlees. Met ne man of acht trekken we er op af. We omsingelen het mastebosje en twee man jagen er door. Een gekraai en gevleder en een mooie haan scheert over ons heen, de hoge mast in. Dat verstaat Bertje niet goed; een haan die zo goed kan vliegen. Doch ons vlees is vervlogen en als we Bertje uitgelegd hebben dat een wilde haan beter vliegt dan een tamme, gaan we terug. Onderweg voetballend met een conservendoosje. 's Avonds praten we nog over de tijd die we hier misschien nog

zullen moeten blijven. Dan wordt het weer tijd om te gaan slapen.

Donderdag 31 mei 1945

Rond een uur of negen worden we gewekt door rumoer onder ons. "Wat is er gaande?", Vraagt men makker, "ze zijn allen reeds wakker, het is anders goed in 't stro". Buiten is het aan het regenen want af en toe valt er een druppel in ons bed door de pannen. We staan toch maar op en Frau Schülz komt ons stralend van geluk goeden morgen wensen. Ze heeft een pot in de hand en begint onmiddellijk te vertellen hoe ze haar in de tijd voor de Russen verstopte schat heeft teruggevonden. We weten reeds dat zij hem verloren waande doch vannacht zag ze alles in een droom terug gebeuren waar ze in dien tijd de pot had neer gestoken. En nu vertelt ze. "Deze morgen had ze geen rust meer in bed en nog voor dat iemand van ons te been was had ze de spade genomen en de plaats opgestoken in haar droom aangegeven. En ze vond de pot terug". Ze toont ons de inhoud: 3 gouden horloges, armbanden, ringen en oorbellen. Het is een ware schat. Ze gaat hem nu tonen aan de Magdeburgers en hem dan weer versteken op een betere plaats. Als ze weg is begint Bertje en Schimmel te sakkeren, en met reden want tweemaal hebben zij op geen 10 cm. van de pot gegraven. De 1ste maal om de ingewanden van een koe te begraven en den 2de keer wanneer zij de granaten begroeven. "'t Is straf", jammert Bertje, "en dan met een droom tot de werkelijkheid komen". Het is wel zo, doch 't was toch tenslotte nog niet onzen eigendom geweest. Daarmee troostten zij zich. De boerin kan er nog niet goed van over. Ze komt terug en legt nog eens alles uit. Nu weet ze ook te vertellen dat tijdens het onweer van

eergisteren, dat het hevigste is geweest hier sinds negen jaar, een schuur is afgebrand en verscheidene bomen zijn vernield. Vervecken en de Coolen kunnen ons eten niet klaar krijgen, ons haardvuur regent steeds uit. De vrouw uit de school heeft het gezien en zegt dat ze wel bij hen kunnen komen koken. Nu speelt Kobus chef kok, alleen maar om die twee jonge meisjes eens te zien die niet moeten werken. Peeters zal een expres vergeten pollepel achterna brengen en zo geraakt hij ook binnen. Als er maar meisjes zijn!! Als het middag wordt breekt de zon door de zware wolken en 't regenen is voorbij. Van werken komt vandaag toch niets en Toon vraagt of ik niet mee ga naar een ander dorpje voor eieren. Ik stem toe en de Miel gaat ook mee. We stappen het af richting Ströhdehne. De juiste naam weet ik niet meer. De eerste huizen geven ons niet veel moed, men wantrouwt ons en ze hebben zelf geen eieren daar ze allen moeten geleverd worden aan de plaatselijke commandant en andere zijn te fel geteisterd en hebben ook niets te veel. Als we een huis of tien gedaan hebben wordt Toonie slecht gezind. "We zullen ze gaan bang maken en met de Russen dreigen" sakkert hij. Maar een oude vrouw, die schrikt als we plots voor haar staan, geeft direct ieder van ons een ei. Den Toon zijn woede is plots omgedraaid in medelijden voor dat mens. Hij betaalt dan ook de eieren dubbel van mijn geld, want zelf bezit hij niets meer. Doch geld speelt geen rol voor ons en wie er nodig heeft vraagt het aan degene die het heeft en dat wordt dan broederlijk gegeven. We praten nog wat met dit oudje om ons wat te verontschuldigen en zij wijst ons, als een bezorgde moede, de huizen aan waar we moeten gaan. "Zulke mensen geven" zegt Toon als we buiten gaan. "Ik durfde het nauwelijks aan te nemen, maar we hebben versterkend voedsel nodig" troost hij zich. Wat feitelijk wel dringend wordt ook. "Zo we

nog huizen tegen komen waar ze geen eieren hebben zullen we achter zout vragen" stelt Toon voor. We doen ook overhand het woord. Doch de Miel is dan niet erg ter taal. Toon ook veel beter dan ik. "In België zou ik het niet durven, maar hier veeg ik er mijn voeten aan" verklaart hij. Het ene huis volgt na het andere en we geraken aan eieren. Op een plaats is Toon zo aan 't klagen over ons leven in Berlijn en onze makkers die aan de rand van 't dorp wachten, waar niets van aan is, we twee eieren krijgen en mee moeten eten. Wat we ook doen. Een vrouw lost haar haat tegenover Hitler en de nazi's. Hoe zij bedrogen werden maar fluistert ook over de barbaarse (vergewaltingen) der Russen bij het binnentrekken en over dergelijke gevallen welke soms nog gepleegd worden. Ze hebben een groten onrust nu met die Sovjets. Wij krijgen geen tijd meer om wat te praten en we eten smakelijk de petattenstoemp met spek naar binnen en drinken volle teugen melk. Bij afscheid drukken zij ons de hand en wensen ons "ein gluckvolle Heimmkomst". Wij gaan steeds verder en halen meer en meer eieren bijeen. Ons zaakje gaat goed vooruit. Rond een uur of 16 is heel het dorpje afgelopen en wij besluiten van naar ons thuis terug te keren. Het is een mooie wandeling door de velden en onderweg zien we hoe hier de Duitsers de Russen hebben willen lastig vallen bij hun oprukken want geregeld, om de honderd meter, vinden we een paar opgestapelde munitiekasten met zware P.A.K. granaten. Ze hebben er echter geen enkele verschoten. Onder een laaghangende boom in het malse gras leggen we ons neer. We gaan onze inzameling eens ne keer uiteendoen. Toon lacht, "ne goeie dag vandaag".

Twee van ons hebben ieder 14 eieren de derde 13. Het lot duidt de Miel aan voor 13. Nu in de volgende inzameling krijgt hij ééntje meer. "Ja" zegt Toonie. "Werken daar heb ik niet veel

lust meer voor, zo eten we beter en 't is gezond". Gaan we morgen weer, naar een ander dorp. Het wordt aangenomen en wij slenteren verder naar de andere makkers. Thuis gekomen zijn Bertje, Schimmel en Peeters ook juist thuis van hun eiertocht. Zij hebben er rond de 60 samen. Dat moedigt de andere mannen wat aan en zij gaan morgen ook proberen. Doch zij zijn er de echte mannen niet voor. Een beetje te tam en te bang. Alleen Piet en Kobus kunnen nog wat rondhalen. Toon en ik geven er de Stan en de Vervecken ook een paar en Miel laat de Coolen eens eieren eten. Sluis verdient ze met haarsnijden en tabaksbladeren. Als de petatten gekookt zijn ligt de bovenlaag vol eieren. We gaan terug straffe kerels worden en weer mensen eten proeven. Toon voelt zich reeds straf en laat me niet gerust. Hij doet niets dan stoempen tot we mekaar eens pakken in 't stro. Weer een nederlaag voor mij. Toon kent nog bokskneppen van vroeger en is daarbij een reus. "Niks mee inzitten Jan dat ge 't niet kunt halen tegen mij. Mannen van uw gewicht moogt ge wel aandoen. Voor ons is het nu maar training en een gezonde oefening om geen vadsige vette varkens te worden. Daarbij we kennen mekaar al wel langer dan vandaag". Verder buiten mij is alleen Peeters die 't zelfde lot wil ondergaan tegen Toonie. Doch niet zo dikwijls.

Als we goed gegeten hebben met eieren, en de anderen een sigaret gesmoord hebben, gaan we weer de haan opzoeken. "Vlees jongens", weet Bertje te vertellen. Ik heb intussen een stok gefigureerd met insnijdingen als herinnering aan de wandeltochtjes in Kamern. Die neem ik voortaan overal mee heen. En als 't mogelijk wordt tot in Ravels toe! Gezamenlijk gaan we weer op jacht achter de haan. Het beest kent ons reeds want we zijn het bosje nog niet genaderd of hij smeert hem reeds. We wandelen voort. We gaan zien of we hier niet als

stropers kunnen dienen in de bossen. We willen meer vlees. Wat we de eerste bevrijdingsdagen te veel hadden, komen we nu tekort. De avond valt verder in en één na één zoeken we allen onze nest weer op.

"Wanneer zullen we in ons eigen bed liggen thuis?", vraagt Toon. Ik antwoord hem. "Binnen 3 weken maatje, maar dan gaan we niet zo goed meer slapen als nu. We zullen ons verloren vallen in de kussens". "Ik zou willen dat ik om die reden morgennacht niet meer kon slapen Jan. U zegt altijd binnen 3 weken zijn we thuis. Ge zult het wel ééns raden. Doch ge zijdt veel te optimistisch makker. Nu dat moet ook, maar kunt ge dat geluk nog voorstellen makker?" vraagt Toon op zijn beurt. "Met Ravels kermis zijn we niet thuis gekomen zoals we eerst dachten, doch eer we nu nog een maand ouder zijn hebben we misschien reeds een schone Belgische meid in ons armen gehad, slaap wel Toon."

"Tot morgen Jan."

CORSENDONCA

Corsendonca

Corsendonca is het ledentijdschrift van de Oud-Turnhoutse Heemkundekring "Corsendonca". Het verschijnt viermaal per jaar en is geregistreerd onder het nummer ISSN 0779-5785.

Losse nummers zijn verkrijgbaar voor de prijs van 2,50 Euro.

Lidmaatschap

Het lidgeld bedraagt 8,50 euro per jaar. Men kan steeds lid worden door storting van dit bedrag op rekening **646-6074380-60 t.n.v. Heemkundekring Corsendonca**. U ontvangt dan niet alleen het ledentijdschrift, maar u krijgt ook steeds een flinke korting bij een nieuwe publicatie.

Contact adressen

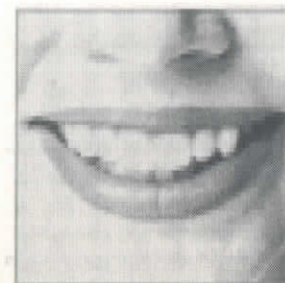
Wim van Hout, Polderstraat. 30	tel: 014/41.65.72 e-mail: wim.van.hout@advalvas.be
Jan Sels, Draaiboom 98	tel: 014/45.18.12 e-mail: sels.jan@skynet.be
Hugo Miguët, Sprinkhaanweg 4	tel: 014/45.10.88 e-mail: miguët.hugo@pi.be
Rudy Cornelis, Polderstraat. 57	tel: 014/42.65.85 e-mail: RCornelis@advalvas.be
Leo van Hooghten, P. Dielsstraat 23	tel: 014/45.22.56 e-mail: leovanhooghten@versateladsl.be
Roger Haeseldonckx, Werkendam 142	tel: 014/41.96.08 e-mail: roger.haeseldonckx@skynet.be

Inhoud

Voorwoord	Blz. 01
Statutaire Algemene Ledenvergaderig	Blz. 05
Cultuurprijs	Blz. 06
Oud-Turnhout en zijn monumenten.	Blz. 09
Familie-telgen op trot tussen Turnhout en Tilburg.	Blz. 12
Oproep!	Blz. 14
Kristiaan Seyms	Blz. 15
De oorlog van Jan Van Den Avoort Deel VIII.	Blz. 25

delta lloyd

BELEGGINGSADVIES

ONS DOEL, UW GLIMLACH

**KANTOOR OOSTHOVEN
POLDERSTRAAT 29
TEL. 014/41 16 35**

**KANTOOR RAVELS
KLEIN RAVELS 1
2380 RAVELS
TEL. 014/65 87 11**